

แผนบริหารความต่อเนื่อง
เพื่อรองรับโครงสร้างอายุข้าราชการ
และการสูญเสียกำลังคนจากการเกษียณ
พ.ศ. 2558 – 2560
(ปรับปรุงข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2558)

กองการเจ้าหน้าที่
กรมการพัฒนาชุมชน

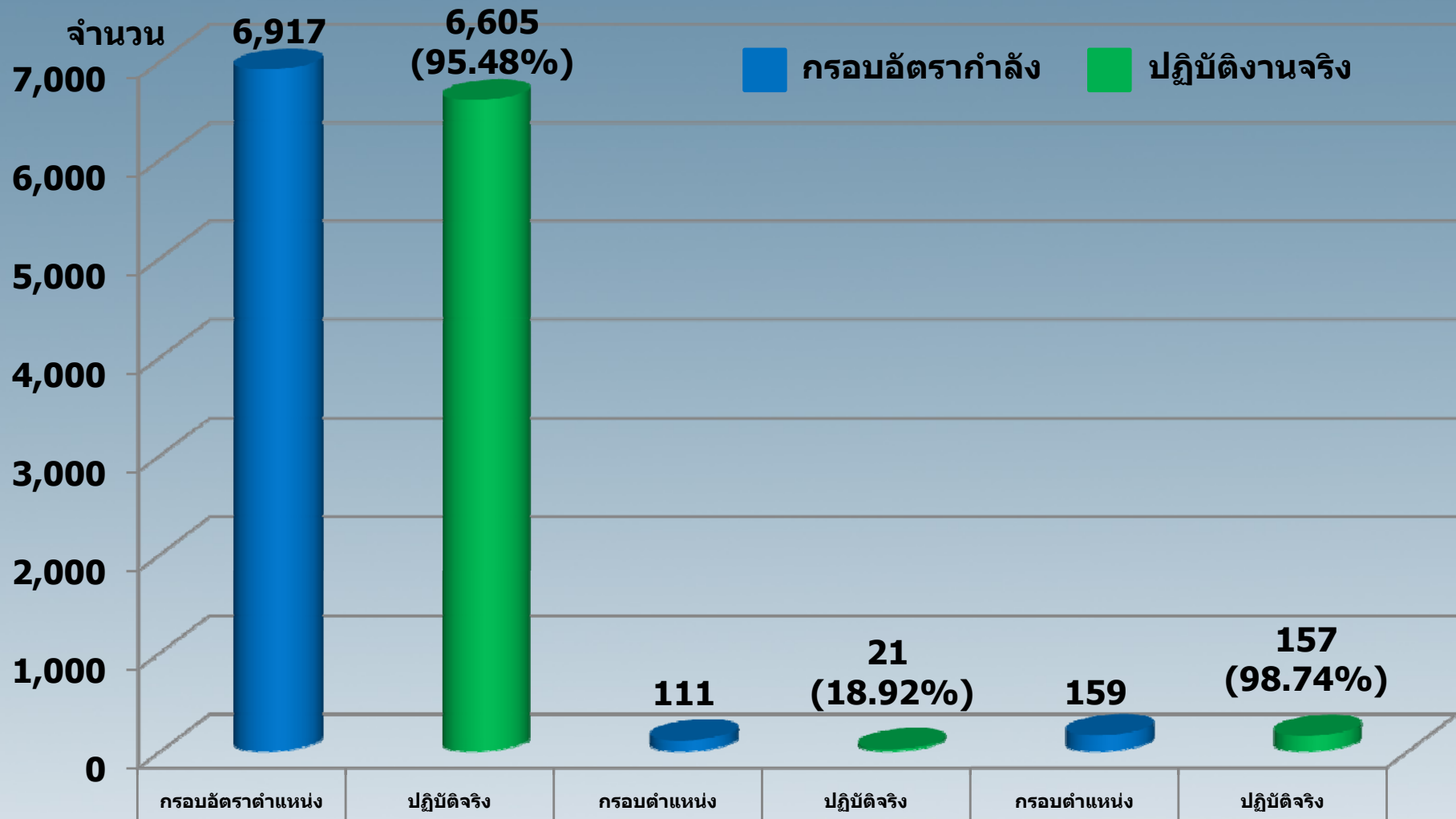

**องค์ประกอบ
แผนบริหารความต่อเนื่อง
เพื่อรองรับโครงสร้างอายุข้าราชการ
และการสูญเสียกำลังคนจากการเกษียณ**

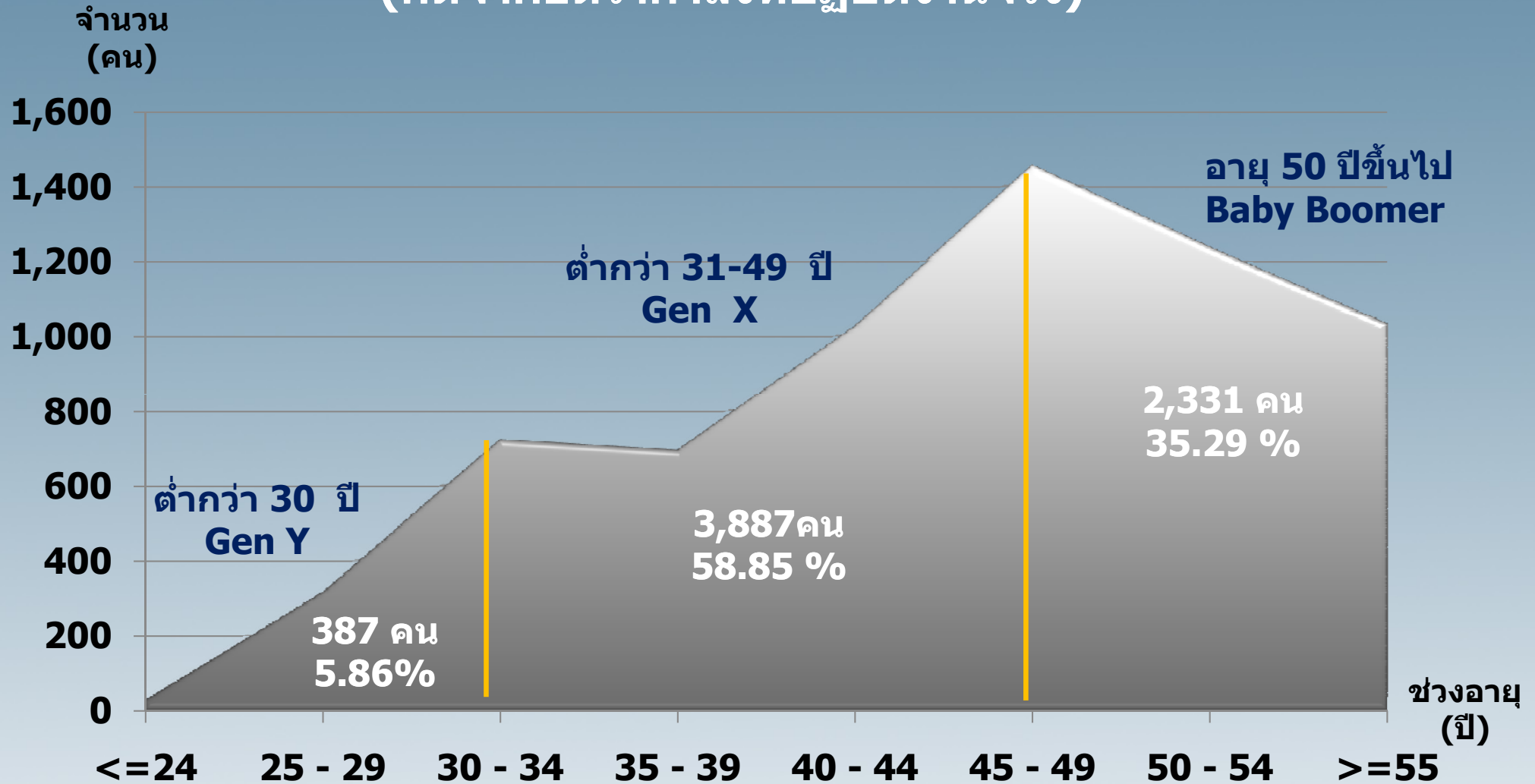
- สถานการณ์ด้านกำลังคนของกรมการพัฒนชุมชน
- หลักการและมาตรการ ภายใต้แผนบริหารความต่อเนื่องฯ
- แผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (ปีงบประมาณ 2558 -2560)
- ภาคผนวก

สถานการณ์ด้านกำลังคน กรมการพัฒนาชุมชน

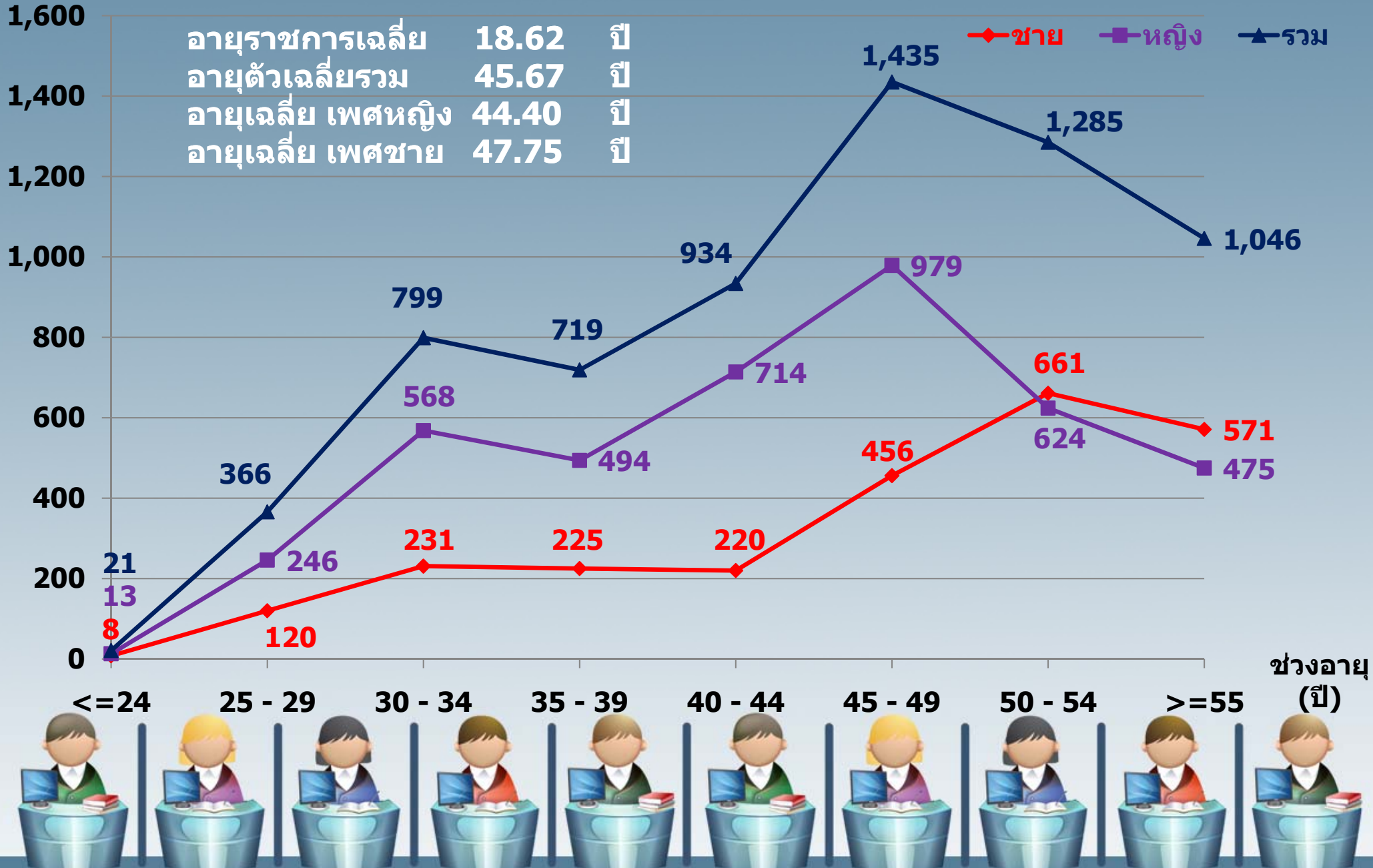

สถานการณ์ด้านกำลังคน กรมการพัฒนาชุมชน (คิดจากอัตรากำลังที่ปฏิบัติงานจริง)

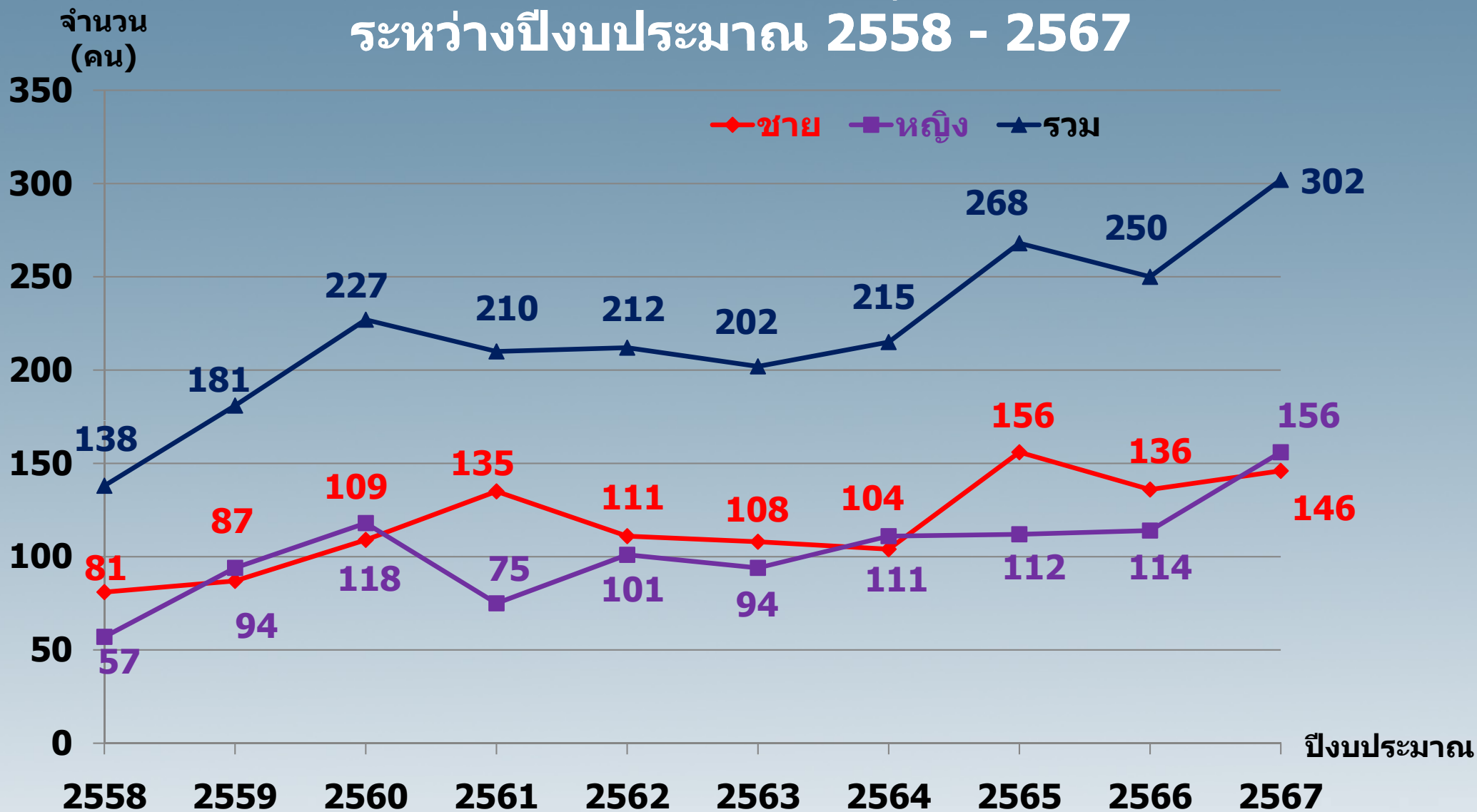
สถานการณ์ด้านกำลังคน กรมการพัฒนาชุมชน

จำนวน
(คน)

อายุราชการเฉลี่ย 18.62 ปี
 อายุตัวเฉลี่ยรวม 45.67 ปี
 อายุเฉลี่ย เพศหญิง 44.40 ปี
 อายุเฉลี่ย เพศชาย 47.75 ปี

จำนวนข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 10 ปี ระหว่างปีงบประมาณ 2558 - 2567

ตำแหน่ง กรมการพัฒนาชุมชน	ตำแหน่งและจำนวนข้าราชการที่เกษียณอายุในช่วงระยะเวลา 10 ปี										รวม
	ปีงบประมาณ/จำนวน/ร้อยละ										
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
	138 (6.26%)	181 (8.21%)	227 (10.30%)	210 (9.52%)	212 (9.61%)	202 (9.16%)	215 (9.75%)	268 (12.15%)	250 (11.34%)	302 (13.70%)	2,205 (100.00%)
นักบริหาร	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	4
ผู้ตรวจราชการกรม	3	2	4	1	0	1	1	0	0	0	12
ผู้อำนวยการ	14	14	8	9	11	9	5	1	0	1	72
นักวิเคราะห์นโยบายฯ	0	1	0	1	0	2	0	2	1	0	7
นักทรัพยากรบุคคล	7	1	7	0	5	4	5	7	5	2	43
นวก.คอมพิวเตอร์	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
นักจัดการงานทั่วไป	5	2	5	4	3	9	8	11	12	6	65
จพง.ธุรการ	6	1	0	1	0	6	7	3	4	3	31
จพง.พัสดุ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นวก.พัสดุ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นิติกร	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
นักวิเทศสัมพันธ์	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3
จพง.การเงินและบัญชี	0	0	0	0	1	0	2	1	1	1	6
นวก.เงินและบัญชี	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4
นวก.ตรวจสอบภายใน	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
นักประชาสัมพันธ์	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
จพง.โสตทัศนศึกษา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นายช่างโยธา	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
เจ้าพนักงานห้องสมุด	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นวก.พัฒนาชุมชน	92	145	187	180	177	161	180	220	206	260	1,808
จพง.พัฒนาชุมชน	8	13	14	12	14	8	6	21	17	27	140
รวม	138	181	227	210	212	202	215	268	250	302	2,205

สรุปยอดข้าราชการที่เกษียณอายุราชการล่วงหน้า 5 ปี (เฉพาะตำแหน่งที่เป็น Key Success)

ที่	ประเภทตำแหน่ง	ปี					รวม (คน/ร้อยละ)
		2558	2559	2560	2561	2562	
1	บริหาร S (4 อัตรา)						3 (75.00%)
	ระดับสูง S2	1	-	-	-	-	1
	ระดับต้น S1	1	-	-	1	-	2
2	อำนวยการ M (97 อัตรา)						66 (68.04%)
	ระดับสูง M2 (46 อัตรา)	10	5	8	3	3	29 (63.04%)
	- ผู้ตรวจราชการ	(3)	(2)	(4)	(1)	-	(10)
	- ผู้อำนวยการ	-	-	-	(1)	(3)	(4)
	- พัฒนาการจังหวัด	(7)	(3)	(4)	(1)	-	(15)
	ระดับต้น M1 (51 อัตรา)	7	11	4	7	8	37 (72.55%)
	- ผู้อำนวยการ	-	-	-	(1)	-	(1)
	- พัฒนาการจังหวัด	(7)	(11)	(4)	(6)	(8)	(36)

สรุปยอดข้าราชการที่เกษียณอายุราชการล่วงหน้า 5 ปี (เฉพาะตำแหน่งที่เป็น Key Success)

ที่	ประเภทตำแหน่ง	ปี					รวม (คน/ร้อยละ)
		2558	2559	2560	2561	2562	
	วิชาการ (1,245 อัตรา)						452 (36.30%)
	<u>เชี่ยวชาญ (3 อัตรา)</u>	1	-	-	1	-	2 (66.67%)
	<u>ชำนาญการพิเศษ (596 อัตรา)</u>	29	51	70	68	52	270 (45.30%)
	- หัวหน้ากลุ่ม	(13)	(20)	(29)	(31)	(16)	(109)
3	- ผอ.กลุ่ม	(1)	(6)	(4)	-	(2)	(13)
	- ผอ.ศูนย์ศึกษาฯ	(10)	-	(1)	-	(3)	(14)
	- พัฒนาการอำเภอ	(5)	(25)	(36)	(37)	(31)	(134)
	<u>ชำนาญการ (646 อัตรา)</u>	22	34	40	45	39	180 (27.86%)
	- หัวหน้าฝ่าย	(3)	(2)	(3)	(4)	(1)	(13)
	- พัฒนาการอำเภอ	(19)	(32)	(37)	(41)	(38)	(167)
	รวมทุกประเภทตำแหน่ง	71	101	122	125	102	521 (38.71%)

วิเคราะห์ผลกระทบสถานการณ์ด้านโครงสร้างกำลังคน กรมการพัฒนาชุมชน

ที่	ผลกระทบ	แนวทางแก้ไข
1	ปัญหาการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลต่อการเตรียมบุคลากรเพื่อทดแทนตำแหน่งที่สำคัญ	-การวางแผนสืบทอดตำแหน่งสำคัญโดยเฉพาะในสายงานหลัก พร้อมสร้างกลไกการส่งต่อแผนที่มีประสิทธิภาพ (เพื่อให้ผู้บริหารรับทราบ) ควบคู่ไปกับการวางแผนพัฒนาสายอาชีพของบุคลากร -KM คน/หน่วยงาน,การจัดทำคลังสมองพช. และออกแบบการจัดเก็บองค์ความรู้ของบุคลากร ในตำแหน่งสำคัญเป็นการเฉพาะราย ตลอดจนการออกแบบ วิธีการ/กระบวนการในการนำองค์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง -พัฒนาระบบพี่เลี้ยง การสอนแนะนำงาน ตลอดจนการทำงานในรูปแบบ Partner หรือ Buddyเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการทำงาน รักษาคนให้อยู่ในระบบและมีทัศนคติที่ดีต่อกรมฯ -ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาระบบงานของกรมฯ ให้มีความกระชับ สอดรับกับการทำงานในระดับพื้นที่
2	ข้าราชการที่มีประสบการณ์สูงในการทำงานเฉพาะด้าน เกษียณอายุราชการ บุคคลที่จะรับช่วงต่อขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน	
3	มีความหลากหลายระหว่างคนรุ่นเก่า รุ่นใหม่	
4	มาตรการกำหนดขนาดกำลังคนภาครัฐ ที่ไม่สามารถจัดสรรอัตราเกษียณคืนตามความจำเป็น ตามภารกิจ และตามนโยบายของรัฐบาล (ก.พ.ขาดการวิเคราะห์กำลังคนอย่างแท้จริง)	

หลักการ/มาตรการ แผนบริหารความต่อเนื่องฯ

แผนปฏิบัติการ ระยะ 3 ปี (ปี 2558 – 2560)

มาตรการ	งาน/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มาตรการที่ 1 การบริหาร กำลังคนสูงอายุ ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อกรมฯ	●โครงการตามแนวคิด “Phased Retirement” - ให้ข้าราชการที่ใกล้เกษียณในอีก 2-3 ปีข้างหน้า หลุดจากงานประจำส่วนหนึ่งแล้วปรับบทบาทให้เป็น Coach สอนงาน สร้างคน เขียนตำรา คู่มือ มากขึ้น - คัดเลือกข้าราชการมาทดแทน และเคลื่อนเข้ามาทำงานบางส่วนของผู้ที่ใกล้เกษียณ (Job enlargement & Job enrichment) โดยมีระบบรับรู้การเพิ่มงานดังกล่าวผ่าน PMS	กองการ เจ้าหน้าที่	ต.ค.58- ก.ย.60 (ปีที่ 2-3)	-มีระบบ “Phased Retirement” ของกรมฯ ภายใต้ความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ ก.พ.กำหนด

แผนปฏิบัติการ ระยะ 3 ปี (ปี 2558 – 2560)

มาตรการ	งาน/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มาตรการที่ 1 การบริหาร กำลังคนสูงอายุ ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อกรมฯ	●เปิดเวทีถ่ายทอด/share องค์ความรู้ และประสบการณ์ อาจเปิดเป็นเวทีกลาง ที่กรมฯ หรือมีเวทีสัญจรไปตามภาค ต่างๆ โดยเชิญผู้ใกล้เคียงมาให้ ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และเชิญ คน พช.เข้ารับฟัง หรือให้มีการถ่ายทอด ผ่านทีวี พช.	สถาบันการ พัฒนาชุมชน	ต.ค.58- ก.ย.60 (ปีที่ 2-3)	-จำนวนครั้งที่มีการเปิดเวที ถ่ายทอดองค์ความรู้
	●โครงการคุณงามความดี ก่อนเกษียณ - มอบหมายงานให้เหมาะสมกับ ความพร้อม/ระดับของข้าราชการ (เป็น Coach / เขียนตำรา คู่มือ/ เป็น Leader โครงการสำคัญ) - ระบุเป็น KPI ในการประเมินผล การปฏิบัติราชการ	กจ. และ สพช.	ต.ค.58- ก.ย.59 (ปีที่ 2)	-จำนวนองค์ความรู้/คู่มือ/ตำรา ที่ได้รับการเผยแพร่และใช้ ประโยชน์ -โครงการนี้ได้ถูกระบุไว้ให้เป็น ตัวชี้วัดของข้าราชการที่ใกล้จะ เกษียณ

แผนปฏิบัติการ ระยะ 3 ปี (ปี 2558 – 2560)

มาตรการ	งาน/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มาตรการที่ 2 การเตรียมการ เพื่อรองรับการ สูญเสียกำลังคน จากการเกษียณ อายุราชการ	● จัดทำภาพรวมการใช้อัตรากำลัง และแผนบริหารกำลังคน - วิเคราะห์สถานการณ์ด้านอัตรากำลังคนของกรม - ทบทวน ปรับปรุงแผนกำลังคนของกรมให้เป็นปัจจุบัน - เสนอผู้บริหารให้ความเห็นชอบแผนบริหารกำลังคน	กจ.	ต.ค.57-ก.ย.58 (ปีที่ 1)	- ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอัตรากำลังคนของกรม - แผนบริหารกำลังคนที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหาร - แผนการโยกย้ายกำลังคนที่สอดคล้องกับเส้นทางการเติบโตของข้าราชการกรมฯ - มีระบบ Succession Plan
	● คัดเลือกข้าราชการเข้าโครงการคลังสมองเพื่อพัฒนาระบบความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ - กำหนดคลังความรู้แต่ละด้าน - คัดเลือกบุคลากรเข้าเป็นคลังสมอง - วิเคราะห์ความพร้อมด้านจิตใจและความพร้อมด้านความรู้ (ใช้ Attitude test และผลการปฏิบัติงานย้อนหลัง 3 ปี) - ตามแนวทางการพัฒนาระบบความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	กจ. และ สพช.	ก.พ.58-ต.ค.59 (ปีที่ 1-3)	- ทำเนียบคลังสมองของกรมฯ - กรมฯ มีระบบการพัฒนาความเชี่ยวชาญ - กรมฯ มีผู้เชี่ยวชาญ เป็นคลังสมองในงานอาชีพด้านต่างๆ

แผนปฏิบัติการ ระยะ 3 ปี (ปี 2558 – 2560)

มาตรการ	งาน/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
มาตรการที่ 3 การสร้างสมดุล ของกำลังคน ในแต่ละช่วงอายุ ในส่วนราชการ	●การพัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) และระบบการทำงานแบบ Partner/ Buddy	กจ.	ต.ค.57- ก.ย.58 (ปีที่ 1)	-มีระบบพี่เลี้ยง(Coach & Mentor) และระบบการทำงานแบบ Partner/ Buddy
	●ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาระบบงานของกรมฯ ให้มีความกระชับ สอดรับกับลักษณะการทำงานในระดับพื้นที่	ก.พ.ร./กอง แผนงาน	ต.ค.57- ก.ย.58 (ปีที่ 1)	-มีระบบและวิธีการปฏิบัติงานที่ดี มีความกระชับ สอดรับกับการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่
	●นำเขาระบบบริหารจัดการกำลังคนตาม model แบบ curve โดย - มีการบังคับใช้ระบบบริหารผลการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งเต็มประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้กำลังคนที่เป็น low performer อยู่ในองค์กรจนกษัยณอายุราชการ - พัฒนากำลังคนที่เป็น low performer ให้เป็น performer	กจ. /สพช.	ต.ค.58- ก.ย.60 (ปีที่ 2-3)	-มีระบบบริหารผลการปฏิบัติงานที่สะท้อนค่างานอย่างแท้จริง และสามารถบ่งชี้กำลังคนที่เป็น low performer และ performer ได้อย่างชัดเจน -มีแผนพัฒนากำลังคนที่เป็น low performer
	●นาระบบพนักงานราชการมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นทางเลือกในการจ้างกำลังคนคุณภาพ	กจ.	ต.ค.58- ก.ย.60 (ปีที่ 2-3)	-มีแผนสรรหากำลังคนเชิงคุณภาพ

ภาคผนวก

แนวคิด "Phased Retirement"

แนวคิด "วิธีบริหารจัดการกำลังคน curve model"

แนวคิด "การจ้างพนักงานราชการ"

แนวคิด “Phased Retirement”

“Phased Retirement” คือ

- การดึงข้าราชการสูงอายุออกจากงานประจำ
- กำหนดระยะเวลาในการทำงานลดลง (จำนวนชั่วโมง/วัน, จำนวนวัน/สัปดาห์ แต่จำนวนปีที่รับราชการจะยาวขึ้น)

ข้อดี

- รักษาผู้มีความรู้ ความสามารถให้อยู่ในระบบราชการนานขึ้น
- ข้าราชการสูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (เวลาใส่ใจกับสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวมากขึ้น)
- ข้าราชการสูงอายุสามารถทุ่มเทให้กับงานเฉพาะเรื่องได้
- ความคุ้มค่าในระบบราชการ

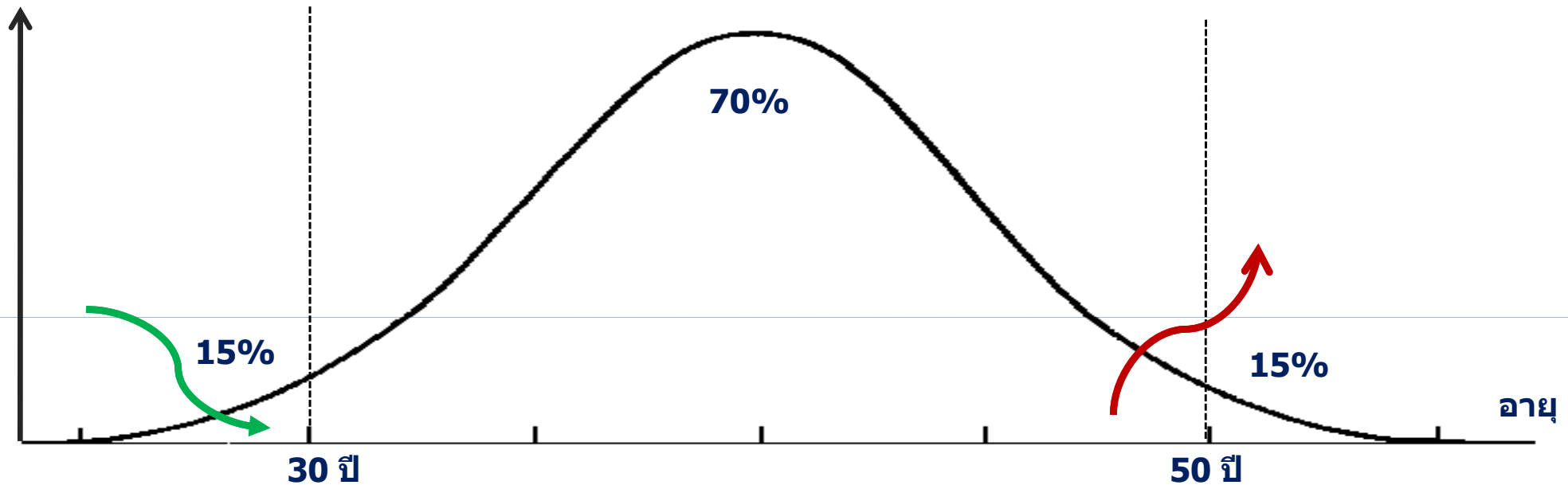
ข้อควรระวัง

- สายการบังคับบัญชา
- ความคาดหวัง ตัวชี้วัดความสำเร็จ ต้องชัดเจนเป็นรูปธรรม

แนวคิดวิธีบริหารจัดการกำลังคนแบบ curve model

จำนวนคน

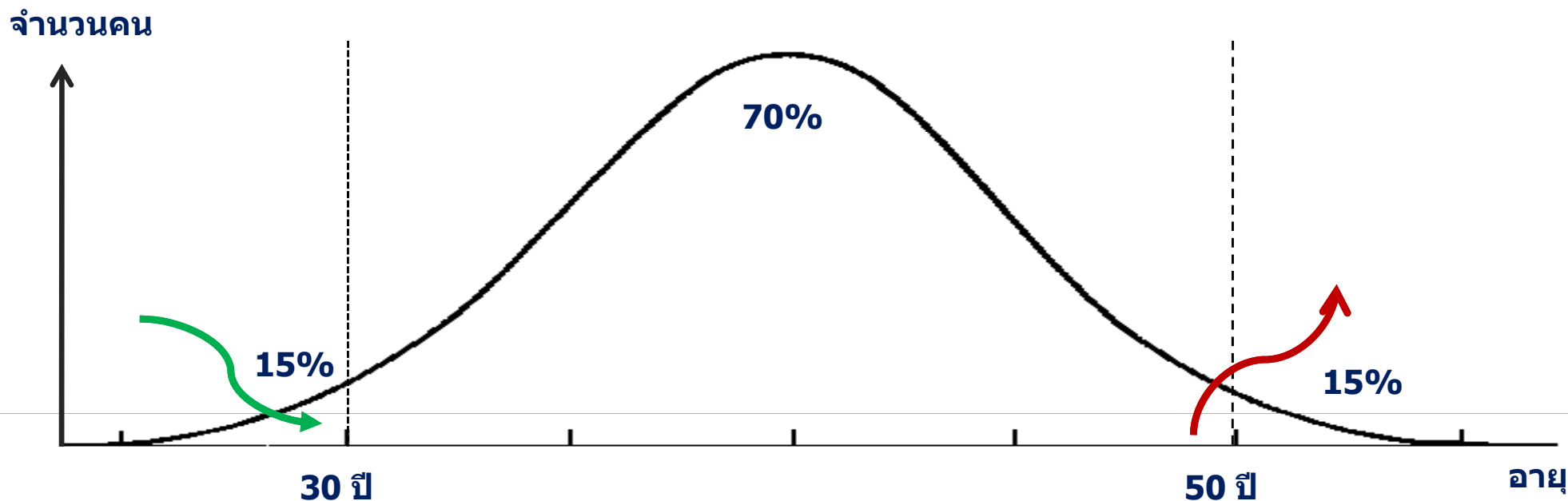

• ความสมดุลจะเกิดขึ้นได้ตามรูป ต้องมีองค์ประกอบสนับสนุน คือ

- ต้องมีคนเข้า และคนออก
- ต้องมีระบบจำแนก performers กับ low performers และพัฒนา low performers ให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ
- มีกลไกในการหาที่อยู่ใหม่ให้ low performers เพื่อให้องค์กรสามารถรับคนใหม่เข้ามาแทนที่ low performers ได้

• หากไม่ทำเช่นนี้ กำลังคนที่มีอยู่ในช่วง 30-50 ปี ซึ่งเป็นช่วงของการขับเคลื่อนผลงานก็จะเกิดขึ้นได้ยาก

วิธีบริหารจัดการกำลังคน curve model

- เมื่อมีคนออก จึงจะมีการรับคนทดแทนได้
- ห้ามหยุดรับคน เพื่อป้องกันการเกิดหลุมอากาศ จนกว่าจะพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ว่าต้องมีกำลังคนเท่าไร จึงจะพอเพียงและเหมาะสม

- ต้องมีคนออก คนที่จะออกไปมี 2 กลุ่ม
 - 1) ออกโดยสมัครใจ
 - เกษียณ
 - early retire
 - 2) บังคับออก (low performers)
- การวางแผนให้คนมี early retire ทำได้ โดยมีคอร์สอบรมค้นหาตนเอง เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ต้องการ และส่งเสริมให้ความต้องการนั้นเกิดขึ้นจริง

วิธีบริหารจัดการกำลังคน curve model

- Key Success ของ curve model คือ ต้องเอาคนที่ low performers ออก และ/หรือ พัฒนาเพิ่มศักยภาพของ low performers และให้มีการวัดประสิทธิภาพจากการพัฒนางาน
- จากนั้นเอาเงินที่เหลือมาใช้ในการให้รางวัลคนที่ทำงานหนักขึ้น คนที่รับ Job enlargement & Job enrichment (กพ.กำลังพิจารณาเรื่องนี้อยู่)
- หรือเอาเงินที่เหลือส่วนนี้มาจ้างคนนอกช่วยงานในลักษณะ Project
- ให้นั้นเรื่องการคัดสรรคนเก่ง ดีเข้ารับราชการต้องใช้เวลาในการรับคน

และสร้างคน

แนวคิดการจ้างพนักงานราชการ-Gen Y

- แนวโน้ม Gen y ไม่ต้องการผูกพันระยะยาว แต่ต้องการงานที่ท้าทาย เรียนรู้สิ่งใหม่ เติบโตรวดเร็ว เงินตอบแทนสูง ในระยะสั้น
- ตำแหน่ง พนักงานราชการ อาจเป็นคำตอบที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่
- แต่ส่วนราชการต้องเปลี่ยนมุมมองการใช้ประโยชน์จากพนักงานราชการ ให้งานท้าทาย มีการสอนงาน สร้างทีมงานและพัฒนาความรู้ความสามารถและต้องมีการพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติม เช่น
 - ต้องอยู่ในระบบราชการไม่น้อยกว่า 5-6 ปี
 - ต้องมีระบบประเมินที่เข้มงวด ชัดเจน (Outcome Based Performance)
 - ถ้ามีตำแหน่ง ชำนาญการพิเศษ อำนวยการณ์ สามารถเปิดให้พนักงานราชการเข้ามาได้ถ้ามีคุณสมบัติเหมาะสม ความสามารถโดดเด่น

